

OČ JDE

Příležitostná svoboda.

Moderní filosofie se vypořádala s problémem svobody argumentem, který je na povrchu jednoduchý, avšak jako každý objevený argument theoreticky hluboký a v praxi osvědčený.

V jejím pojetí je svoboda jev společenský, nikoliv individuální. Jsme svobodni jen ve vztahu k druhým. Naše vlastní svoboda je však pouhá chiméra, jestliže naši partneři ve společenském svazku nejsou stejně svobodni. Účelem svobodné existence je hledat pravdu. Na cestě za pravdou se nelze vyhnout chybám, jež pramení ze samotné povahy hledané pravdy. Kdyby však jen podstata hledané pravdy byla problémem svobodného člověka, nebylo by důvodu, pro který by se postupem času s touto překážkou nemohl vypořádat, leč že bychom podstatě věci přiznali mystickou neprůniknutelnost, kterou jim moderní věda upírá. Překážkou, kterou však nikdo nemůže překonat sám o sobě, je sebeklam, proti němuž nikdo nikde na světě není imunitní. Osvobodit od sebeklamu nás může v poslední instanci jen ten, kdo je nejen volný naň ukázat prstem, nýbrž koho si pro tento účel pěstujeme, tak jak si on pěstuje nás na obranu proti svému vlastnímu sebeklamu.

Tato funkce nemůže být leč vzájemná, universální a nepřetržitá. Kde není vzájemnosti, tam nastoupí dvorní šašek. Kde není universálnosti, nakonec dostanou slovo jen pochlebovači a přísluhovači. Kde není permanence, zvláště jedněch si vybírá ze sebeklamu, co chce a co nechce mít prověřeno. Kdo mají moc takový vztah nastolit a udržet, nejsou o nic svobodnější než ti, na které jej uvalili. Sebeklam, před kterým prchájí, jim visí na patách a jednoho dne je dohoní a předhoni.

Českoslovenští komunisté jsou vzorným příkladem našeho argumentu. Zajati v sebeklamu si nejdříve nedovolili ani dvorní šašky. Dnes je mají, ale jako staří králové své šašky vytahali za uši, když toho řekli moc, tak čs. komunisté svým šaškům jednou zavrou divadlo, podruhé seberou pas nebo potřetí je pošlou do dolů.

Ze strachu před skutečnou pravdou omezili čs. komunisté výměnu názorů na tlampače schválené "pravdy". Ale i mezi tlampači takové pravdy se nakonec vyskytnou hlasy skutečné pravdy a čs. komunisté je nestačí překřikovat. Hlas, který příliš dlouho přeslýchá komunistickou pravdu, nebude sám příliš dlouho slyšen.

A aby si nikdo na svobodu příliš nezvykl, snášejí čs. komunisté jen omezenou svobodu příležitostnou. Není žádné záruky, že co je dovoleno dnes, bude také dovoleno zítra.

Komu na důkaz našeho tvrzení nestačí samo chování čs. komunistů, československé skutečné i duchovní hřbitovy jsou plny svědků pro náš argument. Zapomněli jsme v něm jen na jedno: že svoboda zůstává záležitostí také hlasů mrtvých a že ani komunistům se nepodaří zabít někoho dvakrát.

ZE STUDENÉ VÁLKY

Starý plán v novém rouše.

3. září 1965 uveřejnily všechny větší čínské časopisy úvahu maršála Lin Piao, čínského ministra národní obrany, na téma světového tažení proti Severní Americe a Západní Evropě. Úvaha je jen zčásti polemikou se Sovětským svazem. Daleko důležitější je na ní rekapitulace a nová formulace komunistického postoje vůči nekomunistickému světu a návod, jakým způsobem komunisté svobodný svět zničí.

Komunisté byli od samého začátku touto myšlenkou posedlí, protože si nedovedou představit a ideologicky vysvětlit pluralistický svět a protože jej nemohou politicky tolerovat. Marx věřil v globální revoluci, Lenin počítal s rozkladem kapitalistického světa, Trocký vsadil vše na permanentní revoluci, Stalin spoléhal na vojenskou moc Sovětského svazu a na protiklady v nekomunistickém světě a Mao Tse-tung, za něhož Lin Piao mluví, nyní znovu předkládá svůj rozbor a návod.

Theoretické schéma Lin Piaova rozboru je orthodoxně marxistické. Je založeno na dialektice protikladů, avšak jejich náplň je nová. Lin Piao staví proti sobě do gigantické srážky Asii, Afriku a Jižní Ameriku na jedné straně a Severní Ameriku a Západní Evropu na straně druhé. V této srážce výslovně promítá do světových rozměrů strategii, kterou komunisté sledovali na cestě k moci v Číně. V Číně proti sobě stály venkov, opanovaný postupně komunisty, a obkličovaná města, venkovský "proletariát" proti městskému "kapitálu". Čínští komunisté dnes věří, že Severní Amerika a Západní Evropa jsou současnou globální verzí čínských měst z doby jejich revoluce a že Asie, Afrika a Jižní Amerika jsou světový "venkov", postupně obkličující vyvinutý a industrializovaný Západ, až jej v průběhu nepřetržité revoluce úplně zničí.

Tak jako Lenin před skoro padesáti lety tvrdil, že cesta na Paříž a na Londýn vede přes Persii a Indii, tak dnes čínští komunisté míří k témuž cíli touze cestou, jen v daleko velkolepějším slohu. Se Sověty jsou v rozporu v tom, jak rychle a jak násilně po této cestě jít. Sovětský svaz je pro důkladnou přípravu a násilí až v posledním stadiu. Lin Piao chce začít s místními revolucemi pod komunistickým vedením bez odkladu a stupňovat je jak co do rozsahu tak co do míry násilí, neboť jak ho Mao Tse-tung naučil, "politická moc roste z hlavně karabiny": uchvátit politickou moc vojenskou silou a rozřešit problémy válkou — to je hlavní úkol a nejvyšší forma revoluce.

Válka, kterou Lin Piao sleduje, už začala ve Vietnamu. Jediné, co je v ní vystaveno zkoušce, je americká moc a odhodlání. Všechno ostatní bylo vyzkoušeno předtím a ve Vietnamu jsme proto svědky jednoho z jednání velkého dramatu, které komunisté světu připravili. Komunisté nevynechali způsob, jakým dnes bojují, ale mohou se právem chlubit, že historické drobné a nepravdělné válce, guerrille, dali doktrínu, která definuje podmínky úspěchu, předpisuje strategii a určuje cíl. Mao Tse-tungovo pojednání z roku 1937, *Ju Či Čan*, je dodnes základním dílem o komunistické guerrille, jež mnozí sledovali v teorii i praxi. Generál Žiap přidal k Maovým thesím svou zkušenost z protifrancouzského tažení a jeho Lidová

válka — lidová armáda slouží dnes jako operační příručka pro komunisty v Jižním Vietnamu.

Základním prvkem komunistické teorie a praxe guerilly je úplná nadřazenost politického cíle. Mao napsal, že "bez politického cíle je guerrilla odsouzena k úplné prohře." Politický cíl komunistů je prostý, přímočarý a totální: uchvácení politické moci. Jeho úkolem je kontrolovat a řídit vojenské operace, jež jsou mu zcela podřízeny. Do bitev se nejde kvůli rychlému vojenskému vítězství; každé zaangažování nepřítele je krokem na dlouhé cestě k politické moci. Guerrilla začíná politickou přípravou a přechází od zásahu izolovaných band do pohyblivého boje celých pluků, až se promění ve válku vyhraněných armádních táborů. Od kontroly venkova míří povstalci k dobytí měst.

Vojenské operace jsou jen částí guerilly a ne vždy tou nejdůležitější. Propaganda a agitace jsou v ní stejně významné jako násilí páchané na nepříteli. Sjednotit všechny síly, jež jsou schopny sjednocení, neutralizovat všechny ty, jež se dají neutralizovat, a rozdělit všechny ty, které je možno rozdělit — taková je Žiapova směrnice pro komunisty v Jižním Vietnamu.

Za vojenskými operacemi, propagandou a agitací následuje podvratnictví. Guerrilla podvrací na pokračování: kapsy území pod povstaleckou kontrolou rostou v počtu i rozsahu, až dosáhnou takového rozměru, že se režim, proti kterému povstalci bojují, zhroutí a podvrat je dovršen.

Komunistická guerrilla není nikdy výhradně vnitřní záležitostí. Kádry povstaleckého hnutí jsou vyškoleny a vycvičeny mimo budoucí bojiště. Vnější prameny ideologické a hmotné podpory jsou nezbytnou součástí úspěšné guerilly, neboť požívají imunity, již nelze včas dobyt na samotném bojišti. Místní povstalecké hnutí se tak i zájmově začlení do onoho boje daleko většího rozsahu, který slibuje Lin Piao.

Všechna zkušenost nasvědčuje tomu, že komunisty nepřesvědčí o fantastičnosti jejich rozboru a postupu nic než síla, která je vezme vážně dříve, než je pozdě, a která se jim postaví v cestu tak zaujatě, jak zaujatě se na ni oni sami vydali.

NAŠE VLAST

Agonie čs. hospodářství.

Hospodářské zhodnocení změn, které probíhají v organizaci čs. hospodářství, přináležejí školenému národohospodáři. Avšak i pro poněkud sečtělého laika je primitivní objev komunistických národohospodářů o vztahu mezi poptávkou, nabídkou a cenami statků otrásařící. Jeho popírání obětovali sedmáct let života čs. občanů a podstatu čs. hospodářství. Nyní hledají spásu v decentralizaci a ve změně vedení podniků, avšak jak varoval soudruh Bohuslav Kučera v pražském Svobodném slově ze 14. listopadu 1965, tyto změny nikterak neznamenaají, "že se mohou snížit nároky na centrální řízení. Další vývoj našeho národního hospodářství nemůže probíhat a také nebude probíhat živelně." Bude tedy i nadále podřízen zájmům komunistického vedení, jež nepotřebuje ani den navíc, aby prokázalo, že jeho zájmy a potřeby čs. lidu nemají nic společného.

Českoslovenští komunisté by si mohli gratulovat, kdyby šlo pouze o otázku hospodářskou, neboť nakonec by se jim mohlo podařit vyrobit dost proužkovaných ponožek, kytar a třebas i Oktávií. Je možné, že Novotný dosud žije v zajetí čítankového marxismu, ale je nepředstavitelné, že by naň dosud věřili jeho čs. národohospodářští kritikové: že by v hospodářském determinismu viděli spásu své generace a všech pokolení, jež přijdou po ní. Co se v Československu jeví jako problém hospodářský, je v podstatě problémem osobní svobody. Ne-

rozřeší jej proto ani spotřebitel ani výrobce, kteří jsou nadto ještě svobodni jako spotřebitel a výrobce pouze buď do 7 nebo 11 procent — to jsou hranice volných cen pro statky kapitálové a pro spotřební zboží. Jen svobodný občan by byl s to dostat čs. hospodářství z marasmu, do něhož je přivedli komunisté.

Avšak úpadek čs. hospodářství má ještě jednu příčinu. Možná, že jednoho dne nám sami čs. komunisté dodají cifry o sovětském vykořisťování. V roce 1956 jsme se dověděli přímo od Gomulky na veřejné schůzi ve Varšavě, že během prvního poválečného desetiletí rozdíl mezi cenou, kterou Sovětský svaz zaplatil za dovoz polského uhlí, a jeho cenou na světovém trhu činil 500 milionů dolarů a že Sovětský svaz nezaplatil prakticky nic za dopravu sovětských vojáků na polských železnicích. V roce 1960 západní národohospodáři odhadovali, že Sovětský svaz okrádal své satelity tímže způsobem ročně o jednu miliardu dolarů. Čs. komunisté jsou poslední, kdo by byli s to rozřešit odvěké dilema, jak to udělat, aby se vlk nažral a koza zůstala celá.

Kdekoliv na světě, kde je jen trochu svobody, kdokoliv, kdo by byl hospodařil se statky národa takovým způsobem, jakým s nimi hospodařili Gottwald, Zápotocký a Novotný, by nepřežil jedinou rozpočtovou debatu. Je si jen přát, aby kritika čs. národohospodářů byla aspoň náhražkou a začátkem takové debaty.

Teze pro přípravu XIII. sjezdu KSČ.

Nevelkou pozornost věnovali lidé v Československu předvánočním tezí pro přípravu XIII. sjezdu KSČ, které vyšly ve zvláštní příloze Rudého Práva. Československý člověk je obvykle příliš zaměstnan bojem o živobytí — anebo zápasem o různé malé materiální výhody — než aby prohlášením "vedoucí síly společnosti" přikládal velkou důležitost. Ví předem, že nakonec na věci mnoho nezmění. Teze mají význam jen jako zcela neobvyklé přiznání bankrotu, do kterého KSČ hospodářství zavedla. Oplývají citáty jako: "Nedospěli jsme vždy zavčas ke správným závěrům a krokům." "Nepodařilo se nám obnovit národohospodářské proporce." "Vyrábíme draho a málo." "Není z čeho zvyšovat životní úroveň, ani ji udržet na dosažené výši." "Jsou podstatné rozdíly v úrovni životních podmínek pracujících v zemědělství a průmyslu." "Nebylo dosaženo potřebného růstu celkové zemědělské výroby." Atd., atd.

Z komentářů v zahraničí považujeme za nejužitečnější komentář Československého zpravodaje FEC z 10. ledna: ". . . Veškerá ideologie KSČ se cvrkla na stalinskou problematiku, jak se udržet při moci: Vládli jsme a budeme vládnout! Bez ohledu na miliardové ztráty v národním hospodářství, v nichž se zároveň utopily miliardy přesčasových hodin marné práce v potu dělnictva a naděje na zvýšení životní úrovně. Nikdo jiný nebyl u moci než KSČ, takže nikdo jiný nemůže být odpovědný za toto neštěstí národa. Ale to všechno nevedí, aby s popřením základních principů logiky nebyl znovu vznesen požadavek na vedoucí úlohu strany:

"Další všestranný rozvoj socialistické společnosti je neodlučně spjat s komunistickou stranou, s růstem její vedoucí úlohy. . . ."

Teze pro přípravu XIII. sjezdu KSČ jsou nejnovějším dokladem o strnulosti ideologie KSČ, která je odhodlána potírat všechny snahy o nápravu jako úchylinky nebo nepřátelské útoky. Teze jsou snůškou základních projevů stalinského dogmatismu, i když předstírají obranu proti němu. Aby hospodářská reforma měla naději na úspěch, musila by být změněna komunistická filosofie, která zplodila omyly, na nichž budovalo ztroskotané národní hospodářství. Ale KSČ je odhodlána setrvat v těchto omylech, neboť nemá náhradní ideologie k odůvodnění politické moci. Politická ideologie KSČ musí proto zůstat neměn-

ná, aby komunisté se mohli držet moci i za cenu nesmírných obětí a ztrát v národním hospodářství."

Dr. Ivan Gad'ourek, profesor sociologie na universitě v Leidenu, rozebral ve své knize **Political Control of Czechoslovakia** strukturu komunistické společnosti a došel k závěru, že v ní politika ovládá veškeré ostatní sféry společenské činnosti, zejména i hospodářství. Z této nadvlády politiky nad hospodářstvím plynuly a plynou všechny hospodářské chyby, protože a katastrofy, kterými Československo prochází. Protože pramení nikoliv v oblasti hospodářské, ale v oblasti politické, nebudou odstraněny reformami hospodářskými, ale jen reformami politickými. To si lidé v Československu dobře uvědomují, a protože na změny politické nemají naděje, zůstávají lhostejní ke komunistickým reorganisačním hospodářské struktury, jejichž marnost předem správně předvídají.

Spartakiáda a slety.

(Výtah z článku M. Provazníkové, náčelnice ČOS, ve Věstníku Čs. národní rady americké.)

Porovnání se slety se různí podle odbornosti a podle měřítka diváků. Komunisté se chlubí, že spartakiádní cvičení v tom a onom předčila cvičení sokolská, mnozí z diváků, zejména odborníci, vidí v nich úpadek. Podívejme se tedy bez zaujatosti a bez předsudků, v čem je rozdíl.

Největší rozdíl je v barevném efektu pestrých cvičebních úborů. I na sokolských sletech bývaly barevné efekty vyplývající z pohybů, ze zhušťování cvičenců a pod., ale ty nebyly vyvolány záměrně, nebyly cílem pohybů, nýbrž vyplývaly z nich bezděčně. Nebyly daleko tak bohaté jako dnešní, protože cvičební úbory byly jednoduché, účelné. Spartakiády jdou opačným směrem — za barevnými dojmy, ve kterých se namnoze tělo a pohyb ztrácí. Divadelní dojem tím nesporně získává, ale ten nebyl v Sokole hledán.

Podobně je tomu s bohatstvím útvarů. Až do prvního sletu v republice byli cvičenci upoutáni značkami. Změny útvarů nebyly možné, protože hudební doprovod se nesl z mušle hudebníků po velkém prostranství cvičiště postupně, takže i pohyb se šířil jako vlna. Teprve po zavedení zemních tlapáčů, které umožnily nesení zvuku po celém cvičišti současně, bylo možno změnami útvarů členit cvičiště. Ale když jedna autorka zašla tak daleko, že její cvičení vyžadovalo soustředěnou pozornost na značky a bránilo tak cvičenkám v plném prožití pohybů, řekly jsme si v náčelnictvu, že snaha vytvářet obrazce nesmí jít tak daleko, aby mařila vlastní účel cvičení. Vedoucím spartakiád to nevadí, ti jdou ještě dál, malují na ploše cvičiště z cvičenců kobercové vzory.

Tělocvičné skladby na spartakiádě byly hodnotné — však to byla díla odborníků a bývalých Sokolů. Byly však v nich i laciné efekty, jako umělé kytice na stuze, které se vyhazovaly do výše. V provedení byly velké rozdíly. Fotografie ukazují jednotlivé cvičenky velmi dobře ovládající pohyby, ale celkové záběry prozrazují cvičení povrchní, nedbalé, tváře cvičenců bez zájmu. Diváci zejména postrádali sokolské vyřizení, zakryty a souhru. Ve většině skladeb byla patrna povrchní příprava cvičenců, kteří postrádali základní pohybové průpravy.

Ze všeho je patrné, že pořadatelstvu nešlo tak o tělocvičnou hodnotu spartakiády jako o pestrou a lákavou podívanou. V tom je hlavní rozdíl mezi slety a spartakiádami. Sokolské slety byly přehlídkou výsledků pravidelné dlouhodobé tělesné výchovy, kdežto spartakiády jsou divadelní podívaná, na rychlo nacvičená lidmi jen pro ten účel sehanými a vypočítaná na příliv cizích valut.

Kdo je odpovědný?

Soukromé zprávy o mravním úpadku v Československu pronikaly do světa už delší dobu. Teď se jednání mladých lidí v Československu stává předmětem někdy po-

výšených, někdy škodolibých článků ve světovém tisku. Týdeník **Čechoslovák** z Londýna přinesl ve svém čísle z 18. listopadu 1965 zprávu o jednom takovém článku, který vyšel pod názvem "Die roten Beatles von Prag" v německém tisku a byl pak přejat i tiskem britským. Zprávu přetiskujeme.

"Vedle zločinů kriminálních . . . dopustil se komunismus neméně strašného psychologického a mravního zločinu na mládeži. Z odporu před schůzemi, marxistickým školením, pionýrstvím, rudými šátky a 'dobrovolnými' brigádami objala mládež staré trampství, zálesáctví a weekendové chataření, jehož slasti vypijí skutečně až do dna. A pokud zůstává ve městech, vášnivě provozuje západní 'beatlovství' od hudby po dlouhé vlasy výrostků a fílkové svetry děvčátek, kterým nechybí půvaby, jež ovšem ani komunismus neodstranil. Uplatňují se ovšem intensivněji uže dříve, jak to ukázala smělá a pravdivá reportáž německého listu **Stern**, jež dnes jde světem. Přetiskují ji i listy tak seriosní jako na př. londýnský **Observer**. Výsledky se objevují v běžném těhotenství patnáctiletých (ano i mladších), v hrozivém růstu potratů, pohlavních chorob a sebevražd.

VALUTOVÁ PŘÁTELSTVÍ. V tom čas nejen pracuje pro komunismus, vlastně v tom se již naplnil, neboť spouští a zkáza chystaná celému světu je již doma tam, kde život národa ovládá tato zrůda našeho věku. Nuže čtete nyní svědectví o tom, jak k nám jezdí občané okolních států, hlavně ovšem Němci a Rakušané. Mají sem nejbližší; jezdí svými západními bouráky s kapsami plnými valut, tuzexových kuponů a mávnutím ruky získávají děvčata ze všech pražských i venkovských vrstev. Ta jim pak oblažují krátký, ale za to hutný pobyt. **Stern** o tom píše: 'Krásná a přístupná pražská děvčata jsou mocnou atrakcí cizineckého ruchu. Mnozí cizinci se za nimi znovu a znovu vrací do Prahy, kde v jejich kabelkách vedle rtének, hřebenu a zrcátka jsou vždy i miniaturní slovníčky . . .'

NEBO: 'Prázdninové cesty jsou pro Čechy největším a nejsmutnějším problémem. Cesta do Bulharska nebo Jugoslavie je sice drahá, ale lze si ji koupit. Cesta na západ je klikatější; stát nedává valuty. Zbývá pozvání nebo svatba. Mnohá děvčata se provdávají za turisty a weekendové návštěvníky, jen aby mohla opustit zemi. Každému návštěvníku je dříve nebo později položena otázka: 'Nemohl byste mne k sobě pozvat?' Helena, která nás provází, má přítele v Norimberku. Přijíždí za ní na weekend a přiváží věci, jež se zde nedostanou, třeba kosmetiku. Ona tomu přátelství říká 'postřík na vlasy' a odměňuje dárce volnými hodinami.'

To říká německý reportér. A my k tomu můžeme jen dodat: Jaký ošklivý sen; jen bude-li z něho ještě probuzení či budeme mluvit o ztracené generaci?"

Tak sedmnácti lety své vlády proměnil komunismus národ, který kdysi za mravnost bojoval proti celé Evropě a který na tomto odkazu svých dějin postavil svoje obrození a svou samostatnost i své kulturní hodnoty v moderní době, v národ, jehož morálka se stává odstrašujícím příkladem pro Evropu a pro svět, v národ, kam jezdí Němci jako do vykřičeného domu. Vedle krachu hospodářského zhroucení mravní. To je legitimace, na jejímž základě si KSČ osobuje nárok na další vládu nad našimi národními věcmi.

O LEPŠÍ ZÍTŘEK

Před padesátým výročím československé nezávislosti.

Za necelé tři roky budeme slavit padesáté výročí československé nezávislosti. Naši doma se k němu blíží v nové porobě a my na ně myslíme v exilu a všichni bychom je rádi oslavili v úplné svobodě. Avšak tak jako před 28.

říjnem 1918 nestačí si osvobození pouze přát, nýbrž je třeba k němu také cílevědomě pracovat. Z důležitých míst ve světě se nám radí, abychom osvobození Československa vypustili ze svého programu a vynechali ze své akce a abychom je svěřili historickému vývoji a hojivé ruce času. I když nepodceňujeme význam změn, které s sebou přináší čas, vzpíráme se fatalismu této rady a odmítáme ji z důvodů mravních i praktických.

Očekávat od Prozřetelnosti nebo od dějin, že vrátí našemu lidu svobodu, může být u ostatních pouhá dlouhodobá kalkulace, avšak mezi námi je to odsouzenihodná lhostejnost a výmluva. Čas není jen na naší straně a na zemi je dílo Prozřetelnosti závazek v našich rukou. Nevíme, co je pro československého demokrata vyšším mravním příkazem než pro svůj ideál pracovat a zaň bojovat. Tak zvaná československá forma komunismu může dočasně najít obhájece mezi tak zvanými nezúčastněnými pozorovateli a vykladači, kteří jsou proměnlivější než sama komunistická taktika a kteří svým proroctvím věří více než zkušenosti. Pro nás komunismus zůstává falešnou teorií, kterou nemůžeme přijmout, a brutální praxí, se kterou se mravně nikdy nesmíříme.

Politicky se po nás znova chce, abychom v zájmu tak zvaného uvolnění odložili nebo dokonce zapomněli na svobodu našeho lidu. Nikdo nás nemůže obvinít z omezené národní sobeckosti, která nezná vyšších zájmů. Není ve dvacátém století lidu, který by se byl více obětova než lid československý. Avšak právě proto tuto praktickou výzvu odmítáme, protože jejím důsledkem nebude nic jiného než po přechodné úlevě nové a výbušnější napětí. Naše zodpovědnost nejen vůči Československé republice, nýbrž vůči světu nám ukládá dnešní *status quo* nepřijmout. Pouhý negativismus nám však příliš nepomůže. Ani nám nepomůže pouhé varování před petrifikací dnešního stavu. Jen podrobný rozbor a na něm založená akce se mohou dočkat odezvy, pomoci a úspěchu.

Není pochyby, že svět prochází velkou proměnou. Z poválečného světa dvou velkých táborů přecházíme do stadia, ve kterém menší státy začínají hrát důležitější úlohu, některé více, jiné méně, sovětští satelité tu nejmenší. Jestliže vnitřní řád malého národa je do velké míry určován jeho místem v řádu mezinárodním, je tomu tak o to více v případě sovětských satelitů. Nejenže Sovětský svaz popouští jejich otěže jen do té míry, do které se mu nevymkne z rukou konečná kontrola, nýbrž satelitní vládcí sami si nemohou dovolit podtrhnout stoličku sovětské moci, na které sedí. Při nejlepším si dovolí manipulovat vztahy k Sovětskému svazu takovým způsobem, aby pacifikovali domácí nespokojenost a opozici, jež vyvěrá z vědomí poddanství, vykořisťování a bezmocnosti; v nejhrošším jakékoliv narovnání odkládají, protože daný stav je pro ně bezpečnější než cokoli jiného, co mohou předvídat a doufat, že zvládnou. Na domácím poli si českoslovenští komunisté troufají na manipulaci; v mezinárodní politice na důkaz své pathetické závislosti pokračují horlivě co by prodloužená ruka Sovětů.

Když však samy domácí síly, dosud neučleněné a váhající, s Damoklovým mečem sovětské intervence nad hlavou, napínají komunistický režim v Československu tak, jak jsme toho svědky dnes, proč bychom nemohli být všichni společně ještě úspěšnější? O všeobecné výzvy a rady není ovšem nouze. Jde o konkrétní program a naše úvaha chce k jeho formulaci přispět.

Doma jednotlivý občan stojí dosud izolován proti celému ústrojí totalitního státu. Musíme mu pomáhat tuto izolaci prolomit všemi prostředky, jež máme k dispozici. Všechny prostředky však nic nezmohou, nezaměříme-li je vědomě k jednomu cíli: obnovení demokracie v Československu. Musíme pomáhat našim lidem doma vytvořit ono prostředí mimo moc a dosah i totalitního státu, které imunizuje vůči marasmu komunismu, živí ideály demokracie a připravuje půdu k akci pro dobu, když čas činů

nadejde. Avšak nejen občané jsou v Československu izolováni jeden od druhého. Režim je čím dále tím více izolován od všeho československého lidu, který si nemůže koupit žádnými ústupky. Jestliže doufal v novou generaci, dožil se jen její úplně deserce. Hledejme cesty k těmto desertérům a buďme s nimi v jejich úsilí o slušnější, důstojnější a lidštější život, pokud je to také život čistý a čestný.

V exilu nám k těmto úkolům pomalu ubývá sil nejen tím, že jednotliví exulanti odpadli ztrativše pocit zodpovědnosti, nýbrž také tím, že lidé zodpovědní a oddaní mnohdy nevědí, co dělat, nerozeznají opravdovou příležitost od pouhé náhražky, a podceňují své možnosti. Náš apel k domovu nelze ospravedlnit ani desateronásobnou obětavostí exilu. A na kolika místech se dnes s takovou obětavostí setkáme? Obnovit se v odpovědnosti a účasti můžeme a musíme jen každý sám u sebe. Lhostejnost nepřekoná žádné organizační schéma; naopak nic jí nedá vyniknout tak ostře a odradivě.

Nepodceňujeme však organizaci. Exil je jako velký strom. Z hlubokých společných kořenů vyšel jako jeden kmen a rozvětvil se v širokou korunu, jejíž živé větve se dále rozvíjejí, zatím co jiné neploží a usychají. Tak širokou korunu nelze vměstnat do jediné organizace a exil se konečně naučil svou mnohotvárnost respektovat. Nenaučili jsme se však a nedovedeme ji dosud plně využít. Proměnit vzájemný respekt ve spolupráci a v koordinaci všeho úsilí je krok, před kterým stojíme a který musíme učinit v zájmu věci, k níž se všichni hlásíme. Bude to krok o to snadnější, oč více si znovu připomeneme, že máme společné kořeny, že jsme z jednoho kmene a zejména že sledujeme společný cíl.

Jak přeložit tento závazek ve skutek?

At' je nám slavné jubileum československé nezávislosti povídkou, abychom je oslavili nejen slovy, nýbrž činy. Navrhujeme na příští tři léta pro celý československý exil program, který je uskutečnitelný, za který se všichni můžeme postavit, k němuž můžeme všichni přispět a který nám bude všem ke cti.

Za prvé dlužíme Republice plně zhodnocení toho, co pro nás a pro svět znamenala a jakým příkladem může sloužit. Připravme a vydejme k jejímu padesátému výročí dějiny oněch dvaceti let, jichž se světové historické literatuře dosud nedostává.

Za druhé zahleďme se do budoucnosti a připravme pro Republiku odkaz plánů, které by mohly sloužit při jejím přebudování. Kšaft exilu může znamenat nový začátek doma.

Za třetí uložme si národní daň ve výši jednoho dolaru na hlavu, jejíž výtěžek půjde do Fondu svobodného Československa, a použijme tohoto fondu na všech frontách, kde jde o svobodu našeho lidu.

A konečně za čtvrté připravme k padesátému výročí světový sjezd svobodných Čechoslováků, který bude manifestací naší věrnosti oněm ideálům, z nichž se Československá republika zrodila a v nichž je její budoucnost. Všichni jsme byli dost chudí, abychom si do tří let na takový sjezd dovedli našetřit. Založme ihned úsporné kroužky, jež nám umožní, abychom se onoho sjezdu v co největším počtu zúčastnili.

Základ pro tento program a akci vidíme v lásce k oně zemi, ze které jsme vzešli a která nám dala více, než jí můžeme celým svým životem vrátit; v aktivním, tvůrčím humanismu, který se vine celými našimi dějinnami a v nejsvětějších okamžicích nás svým dílem vynáší do popředí světového zájmu; a konečně v jednoznačném nřosvědčení, ke kterému došel Masaryk, když nás nabádal k velikosti, "třebaže že jsme národ malý, ba právě proto, že jsme malí."